УКРАЇНСЬКИЙ
Ч. 243
МУЗЕЙ-АРХІВ

UKRAINIAN NEWS

Передплата і пересилання: поштамт Ulm / Donau

Виходить двічі на тиждень: у середу і суботу.

Дозволений: Autorized by European Com. Civil Affairs Division - APO 757 - AG 383.7 - GEC-AGO - 11. März 1948

Гроші пересилати: Bankkonto Nr. 01714 Bayerische Hypotheken- und Wechselbank, Filiale Neu-Ulm.

Ціна на місяць з поштовими витратами 8 НМ. Часопис висилається після одержання грошей.

Українські Вісті

Ціна — Preis 1.— НМ.

UKRAINISCHE ZEITUNG

Verlags- und Versandpostamt: ULM (Donau)

Erscheint zweimal wöchentlich: Mittwoch und Samstag

Lizenz: Autorized by European Com. Civil Affairs Division - APO 757 - AG 383.7 - GEC-AGO - 11. März 1948

Zahlungen: Bankkonto Nr. 01714 Bayerische Hypotheken- u. Wechselbank, Fil. Neu-Ulm

Bezugspreis: Durch Postbezug im Monat RM 8.— ausschl. Zustellgebühr. Das Abonnement ist imvoraus zahlbar.

Субота, 20. березня, 1948 р. — Число 24 (176) Рік IV ◆◆ ◆◆ Samstag, 20. März 1948 — Nr. 24 (176) Jahrgang IV

ОСТАННІ НОВИНИ

ВЕЛИКА ПРОМОВА ТРУМЕНА

ВАШІНҐТОН (РШт, Радіо-Мюнхен). 17 березня. Перед обома палатами Конґресу президент Трумен виголосив промову. Він вказав на те, що вже майже 3 роки, як закінчилась війна, а миру так і немає. Це пояснюється тим, що одна держава не тільки не співпрацювала в справі відновлення миру, а, навпаки, перешкоджала цьому. Так само Совєтський Союз гальмував своїми ветами працю ОН.

В світовій історії є часи, коли треба діяти, а не зволікати, — сказав Трумен. З огляду на міжнародню ситуацію він пропонує, щоб США вжили таких заходів: 1. Тимчасове відновлення обов'язкової військової повинности; 2. Негайне запровадження загального військового вишколу і 3. Якомога швидше затвердження американської допомогової програми Европі.

Брюссельський догорів підписано

БРЮССЕЛЬ (Радіо - Беромюнстер, РШт). 17 березня. Сьогодні в Брюсселі відбулось урочисте підписання західньо-европейського союзу між Великобрітанією, Францією, Бельгією, Голляндією і Люксембурґом. Договір підписали міністри закордонних справ терміном на 50 років. Він складається з 10 статтей і вступної частини. Договір передбачає співпрацю партнерів в економічній, культурній, політичній і військовій галузях. В статті 4-й говориться: якщо одна з п'ятьох країн стане об'єктом збройного нападу ззовні, то тоді інші партнери мають прийти їй на допомогу.

Як комунізують Чехо-Словаччину

ПРАГА (Радіо-Мюнхен). 17 березня. Вербування до комуністичної партії триває далі. На всіх підприємствах активісти-партійці роздають робітникам анкети з проханням про вступ до партії. Партійні активісти забиратимуть заповнені анкети. Таким чином сподіваються збільшити кількість членів комуністичної партії на 2 мільйони.

В Раді Безпеки

ЛЕЙК САКСЕС (Зюдвестфунк). 18 березня. Рада Безпеки поставила на порядок денний чехо-словацьке питання. Совєтський делеґат Ґромико назвав Чіле, що подала чехо-словацьку скаргу, „льокаєм" інших країн, а Папанека „зрадником своєї батьківщини". Чехо-словацьке питання обговорюватимуть в понеділок далі.

Друга конференція учасників Маршалового пляну

ПАРИЖ (Дена). 16 березня. В понеділок по обіді в французькому міністерстві закордонних справ під головуванням брітанського міністра Бевіна почалась друга конференція 16 країн—учасників Маршалового пляну.

В своїй промові Бевін звернув увагу на те, що дві останні війни означають для Европи 30 років боротьби й економічної кризи і що не можна уникнути економічного заломлення Европи і не можна закінчити економічної відбудови, якщо найближчим часом не пощастить забезпечити довіз харчових продуктів і сировини з долярових областей і розподіляти їх тим країнам, які їх потребують. Потім Бевін заявив, що під час недавніх нарад у Лондоні вирішено приєднати двозонію і французьку зону до західньо-европейської економічної організації.

Кинувши ретроспективний погляд назад, Бевін вказав на велику вагу програмової заяви Маршала дев'ять місяців тому в Гарвардському Університеті і на виконану досі працю 16 країн Маршалового пляну, як основний камінь видужання Европи. Він зазначив, що Европа стане незалежною від всякої допомоги після того, як відновить колишнє становище і закріпить його. А до того часу вона має право — і це поєднується з незалежністю — прохати великодушної допомоги США і прийняти її.

Потім виступив Бідо. Чому Европа тепер складається лише з 16 країн,— ясно показують недавні події, але переговори в Брюсселі і в Римі з приводу митного союзу дають підстави сподіватись, що тяжкі питання будуть незабаром вирішені, — сказав він.

Бідо теж заявив, що Німеччина мусить знову здобути своє місце в людській спільноті.

За повідомленням АФП, на другому пленарному засіданні представники 16 країн одноголосно ухвалили англо-французьку пропозицію дозволити трьом західнім зонам Німеччини брати участь у майбутній постійній західньо-европейській організації відбудови.

ПАРИЖ (АП). Після закінчення другого пленарного засідання, о 16 год. 19 хв. за евр. часом, Паризька конференція 16-ох закрилась. Конференція доручила своїм експертам опрацювати статути інтернаціональної організації, що відбуватиме перманентно свої засідання, та всебічний договір, що уможливить тісніший зв'язок 16 країн-учасників.

Чехо-словацьке питання в Раді Безпеки

СССР вдруге притягають до відповідальности — Чіле порушує в ОН чехо-словацьке питання — Символічний заповіт Масарика

ЛЕЙК САКСЕС (АП). Чілійський уряд звернувся до Ради Безпеки з пропозицією розслідувати ролю Совєтського Союзу під час комуністичного державного перевороту в Чехо-Словаччині. Чілійську пропозицію поставлено покищо на порядок денний засідання Ради Безпеки 17 березня. Після іранського інциденту, що розглядався два роки тому, це перший випадок, коли Совєтський Союз безпосередньо закликають скласти звіт перед Радою Безпеки.

Як уже повідомлялось, керівник чехо-словацької делеґації при ОН Ян Папанек 10 березня передав до Ради Безпеки листа, вимагаючи в ньому обговорення чехо-словацького питання, і заявив, що становище в його країні становить загрозу мирові та інтернаціональній безпеці.

Далі Папанек сказав, що ще 25 лютого він радився з генеральним секретарем ОН Тріґве Лі, чи треба вжити заходів для захисту Чехо-Словаччини. Але страх, викликаний смертю Масарика, не дозволив йому довше мовчати. Перед тим як покійний чехо-словацький міністер закордонних справ після закінчення останньої сесії ОН залишив Нью-Йорк, він нібито сказав Папанекові: „Перед нами важкі часи. Дійте тоді самі, якщо ви будете певні, що я вже не займаю становища чехо-словацького міністра закордонних справ!"

Йдеться про ОН

Після розмови з членами юридичного відділу і теперішнім головою Ради Безпеки Тріґве Лі відклав лист Папанека до актів, бо це повідомлення не являє собою, мовляв, жадної урядової справи. Папанек запротестував проти такого рішення; 11 березня він заявив, що Ліґа Націй загинула наслідком своєї відмови розглянути чеський протест проти німецької аґресії. Після цього чілійський делеґат при ОН Санта Круз від імени свого уряду висунув вимогу передати скаргу Папанека до Ради Безпеки. Санта Круз зазначив, що він одержав від свого уряду вказівки повністю підтримати обвинувачення Папанека проти Совєтського Союзу. В листі до Тріґве Лі чілійський делеґат пише, що світ бачить перед собою точне повторення дій і метод нацистської Німеччини, що застосовувались перед останньою світовою війною і зрештою стали її причиною. Празьке радіо назвало чілійську пропозицію „провокаційним жестом, безсоромною провокацією." Чілійські фашисти минулого припинили, мовляв, дипломатичні взаємини з Чехо-Словаччиною.

Блюзнірство комуніста над могилою демократа

ПРАГА (ЮП). 15 березня. В суботу по обіді Яна Масарика поховали. Перед початком похоронів на площі Вінценція і у вулицях між Пантеоном та Чернінським палацом зібралося понад півмільйона людей, щоб віддати Масарикові останню шану. Людей було так багато, що всякий рух транспорту припинився.

Міністер- президент Ґотвальд у своїй жалібній промові, між іншим, сказав: „Вістка про смерть Яна Масарика застукала нас несподівано, мов блискавка серед білого дня. Жахливий удар для мене і всіх його друзів. Я можу засвідчити, що Ян Масарик з першого дня кризи, не вагаючись ані хвилини, був по нашому боці. Я можу засвідчити, що Ян Масарик цілком і повністю погоджувався з урядовою програмою дій. Ми ніколи не можемо простити закордонним ворогам республіки, що зчинили гидке цькування проти нашого Яна. Як же йому стало важко протистояти всім цим нападам, таж він був ще й хворим! Ось тут причини його трагічного кінця. Під цим тиском Ян вирішив відійти з життя".

Президент Бенеш і його дружина хвилинами стояли мовчки сповнені смутку коло труни Масарика.

ПРАГА (Дена). 16 березня. Як повідомляє Четека, на закінчення церемонії дитячий хор проспівав „Орай свою ниву, сину мій", пісню, що її найбільше любив перший чехо-словацький президент і батько покійного—Томас Масарик.

Скандінавія готується — Викрадено таємні документи

СТОКГОЛЬМ (АП). 16 березня. В Швеції зник таємний військовий плян, що містить інформації великої ваги. Офіційно повідомлено, що в зв'язку з цим віддано до суду директора цивільної оборони в провінції Скараборг — Фріца Гальберга та капітана Нора Енґстрема. Капітан Енґстрем нібито поклав плян до сейфу, від якого був також ключ і в директора цивільної оборони.

ОСЛЬО (АП). Норвезький парлямент асиґнував 100 мільйонів крон на зміцнення військової цивільної обороноспроможности Норвеґії. Проти цієї пропозиції голосували одинадцять комуністів і один член робітничої партії.

Укріплення на болгарському кордоні

ЛОНДОН (Дена-Ройтер). 16 березня. Державний підсекретар брітанського міністерства закордонних справ Мейю подав до відома, що американський посол у Софії 5 лютого формально запросив брітанського і совєтського посла разом з ним вирушити в інспекційну подорож до тієї зони південного кордону Болгарії, де на підставі мирного договору Болгарії заборонено будувати військові укріплення. Брітанський посол одержав від свого уряду дозвіл взяти участь у подорожі, але совєтське посольство відповіло, що, на загальну думку, там немає ніяких укріплень. Але тепер інспекційна подорож відбудеться і без совєтського представника.

Тривожні голоси в США й Англії

ЧАРЛЗТОН (Дена - Ройтер). 15 березня. Колишній американський міністер закордонних справ Бернс на одному святі в своєму рідному місті сказав: на випадок загрози незалежності Італії, Франції, Греції, Туреччині або якійсь іншій країні треба повідомити совєтський уряд, що США не лише протестуватимуть на словах, а й діятимуть. Якби Совєти переконались, що США справді думають те, що вони говорять, то він, Бернс, певний, що вони вагалися б поширювати своє панування на всю Европу.

В Сан-Франціско колишній ірляндський міністер - президент де Валера виступив за беззастережний спротив як єдиний засіб оборони проти совєтської аґресії. Всякі спроби піти на компроміс із Совєтами закінчаться поразкою і загибеллю.

В одній промові в Бірмінґемі заступник брітанського міністер-президента Г. Моррісон назвав теперішню небезпеку для цивілізації „привидом навислої аґресії, що з багатьох поглядів так само сильний, як і 1938 року, коли Гітлерові частини ввійшли до Чехо-Словаччини. Час працює проти Великобрітанії, що, не зважаючи на свої досягнення, зробила занадто мало. Від поведінки Великобрітанії в наступних роках залежатиме, мовляв, доля західньої цивілізації.

ЧАРЛЗТОН (Ндф). 16 березня. В своїй промові з нагоди 105 - річчя заснування воєнної школи в Чарлзтоні Бернс сказав: через чотири-п'ять тижнів міжнародня ситуація може так змінитись, що США бажатимуть армію в військовому однострої, а не лише на папері. Бернс обстоював думку, що США не підготовані до світової кризи.

Заворушення в Бомбеї. Збуджені смертю Ґанді маси напали на урядову установу організації Магасаба, викинувши на вулицю й спаливши внутрішнє устаткування.

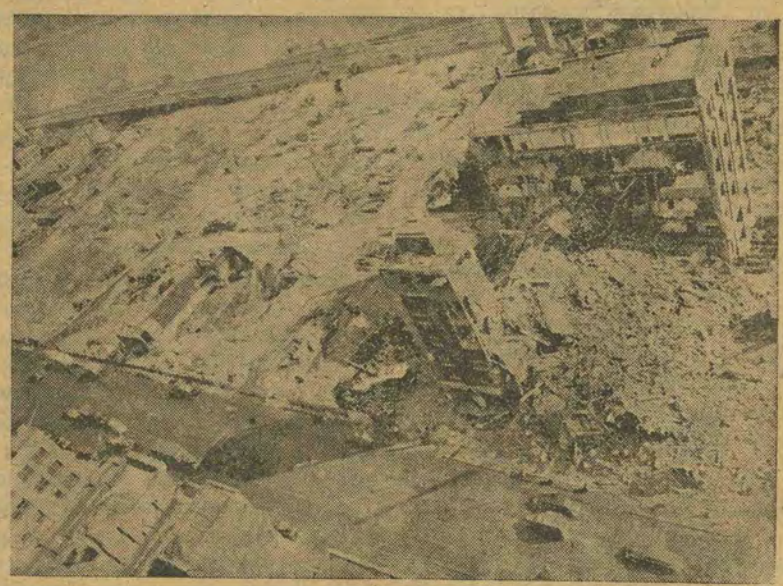

На території ОН. Кілька тижнів тому тут стояли нормально устатковані будівлі, які тепер майже всі знесено, і площа зовсім очищається для побудови величезних будинків постійної головної квартири ОН

Іван БАГРЯНИЙ

НАША ПРАВДА

(Думки вголос. 14-го березня на національній панахиді в Мюнхені)

Цей символ—він виростає в реальність, розсуває тяжкі мури цієї споруди, церкви св. Луки в центрі Европи, він не вміщається в ній, як не вміщається наша грандіозна українська трагедія у всіх мурах і в багатьох головах цивілізованого світу.

... Гекатомби мільйонів. Братська могила, здоблена безліччю вінків, що зливаються в зволожених журбою очах в безмежне море нашої національної жалоби. А всередині, над сплетінням стрічок і братських слів, покладено хліб і кілька яблук... Це ж те, чого „їм" бракувало!

Тож у тій могилі під тим шматочком хліба лежить їх шість, а може сім, а може й вісім мільйонів! Вісім мільйонів жертв—наших матерів, братів і сестер, і маленьких діток, і сивих дідусів, замучених страшною голодною смертю року Божого 1933 в „найщасливішій країні світу"—під „сонцем сталінської конституції"...

Ось вона—наша Правда! Та Правда, що ми її, як тяжкий хрест, принесли від берегів Дніпра, Кубані і Дону й поклали посеред Европи. Поклали, нарешті, одверто в п'ятнадцяту річницю великої трагедії нашого народу. Дивись, світе!

Посередині лежить маленький шматок хліба. Це те, чого забракло тим мільйонам під сталінським сонцем. І забракло його не тому, що його не було, а тому, що його видерто з рота. Видерто силою, терором, пляново, прирікши свідомо мільйони трудівників на голодну смерть. Бо вони не хотіли виконувати волі „вождя і партії", не хотіли добровільно йти в ярмо сталінських колгоспів, не хотіли порядку речей, накиненого большевицькою окупацією. А хотіли вони, ті мільйони, бути свобідними... І їх зробили свобідними, цих синів і дочок українського народу,—свобідними від усього. Видерши їм з рота ними ж запрацьований останній шматок хліба, поставили їх перед дилемою: „або—або". Або ставати на коліна, або... І це друге страшне „або" стало їхньою долею. Вони вмерли.

Вмерли всі в одну весну 1933 року під мудрим керівництвом визнаного „батька народів",—полягли мученицькою смертю ті вісім мільйонів трудящих „найквітучішої" республіки в СССР,—України. Мільйони безневинних людей разом з маленькими дітками й сивими старцями! Квітучі колись села найбагатшої землі в Европі обернулися, як після чуми, в руїни. Шляхи зарясніли трупами й кістками непохованих жертв... Ба, їх „уряд і партія" спеціяльно не квапились хоронити, іґноруючи до кінця, як „ворогів народу", непримиренних ворогів сталінського „соціялізму". Здичавілі собаки мали більше свободи і прав, тягаючи людські маслаки безборонно...

І це було саме в ту весну, коли радіо „Комінтерн" розсідалося на цілий світ криком про „щасливе й веселе життя в СССР, на батьківщині світового пролетаріяту". І світ вдавав, що вірить... Саме в ту весну, коли кремлівські можновладці творили т. зв. „демпінґ", заваливши світовий ринок „ізлішками" соціялістичного господарства—нашим українським хлібом, маслом, цукром, битою птицею і беконом. І світ купував ці „ізлішки" за безцінь... А в цей час вони вмерли—вісім мільйонів тих, хто продукував ці „ізлішки" і не мав права на їх споживання.

Але вони не просто вмерли. Вони довго хапалися за життя, змагалися зі смертю, бо не хотіли вмирати...

Вони спершу паслися отарами, вигризаючи шпориш на вигонах, як вівці... наші матері і діти... Це вони паслися саме тоді, коли французький прем'єр Ерріо об'їжджав у супроводі державних мужів з Кремля „країну соціялізму" в 1933 році. Але він їх не бачив, бо йому показувано „щастливую, радостную жізнь", а не діток, що жеруть траву, і не матерів, що від примари страшної голодної смерти божевільні, із витріщеними очима, стояли вже на порозі людожерства... Ні, їх не показували Ерріо. І не врятували тих нещасних. Навіщо?! „Вождь і партія" прирекли їх на це. Ми думаємо, що тоді Ерріо не знав, коли уряд і партія водили в його особі цілу Европу за носа по ефектовних пропаґандивних маневрах своєї соціялістичної леґенди. Бо тих, що паслися на вигонах, — ніхто не смів і не хотів рятувати. Так бо було заплановано, бо це йшло в пляні т. зв. „реконструкції людини". І це ж була справа внутрішньої політики кремлівського господаря, що будував свою пролетарську імперію, в декретах наіменувавши її „соціялізмом". Ті ж, хто його не хотів, мусіли вмирати.

Приречені на смерть системою нечуваної деспотії, вони масами повзли до великих міст просити милостиню, але їх хапала сталінська жандармерія, іменована чомусь „робітничо-селянською міліцією", і, звалюючи, як дрова, на машини, вивозила геть за міста й викидала в провалля — „вільно" конати.

Вони в нестямі волали до цілого світу, але ніхто їх не чув... Вони благали про милосердя, звертаючи очі до цивілізованого світу, але.. ніхто їх не бачив. Доведені до краю в смертельній агонії, матері наші,—від природи тихі, люблячі й ніжні матері, потьмарившись розсудком від голоду, з'їдали своїх власних дітей...

А в цей час елеватори по цілім СССР тріщали від українського, цими ж приреченими запрацьованого хліба, а світові ринки череватіли кризою від советських „ізлішків", видертих з рота тих приречених. Бач, то бо вже не було їхнім потом і кров'ю, а було „соціялістичною власністю" „соціялістичної держави", як і самі ці трудівники були теж „соціялістичною власністю" тієї держави, підгорненими під ноги колоніяльним „бидлом", робочою худобою, яку можна нагодувати, а можна й заморити голодом.

І їх заморили. Не витримавши змагання з жорстокою, холодною тоталітарною машиною, скинені з рахівниці тотального централізованого плянування хліба, душ і людського сумління,—вони вмерли, ті великі мільйони мучеників, що не мали злочину ані супроти Бога, ані супроти людей. Лише любили свободу і свою землю, свою батьківщину.

Вони ось лежать в цій великій братській могилі, що могла б бути заслуженою апотеозою „великої сталінської епохи"—епохи найбільшого в історії людства насильства, цинізму, жорстокости, звірячої засліплености й брудної провокації. Апотеозою сталінської деспотії.

Дивись, світе!

Це наша Правда! Правда поневоленого, стероризованого, здесяткованого на твоїх очах українського народу.

Але це ще не вся правда. Сьогодні світ схиляється в жалобі над свіжою могилою Масарика. Ми теж схиляємося разом зі світом над великою втратою. Але ніхто в світі не розуміє до кінця справжньої суті й глибини цієї трагедії і того, що за нею гряде, скажемо, для чеського народу і для багатьох інших, випхнутих уже на підвіконня, щоб „стрибати" сторч головою. Ніхто так не розуміє, не стинається серцем і не закипає гнівом, як ми. Особливо в ці дні, що є днями й нашої великої національної жалоби.

Мільйони голодом замучених—це ще далеко не все.

Але ще тисячі наших Масариків, десятки тисяч української інтеліґенції—професорів, письменників, політиків, мистців, вчителів, авіяторів, студентів,—замучених в тюрмах і концентраційних таборах неосяжної тоталітарної тюрми народів, так довго і терпляче толерованої світом. А серед них скільки тих, що „вистрибнули" у вікно!..

Світ б'ється над загадкою, як це чеський державний діяч Масарик раптом „вистрибнув" у вікно, добровільно вистрибнув з життя у смерть. Ми це можемо приблизно собі уявити. Так бо „повистрибувало" багато наших політичних і державних діячів. Серед них багато людей великого формату, таких, як письменник М. Хвильовий, нарком М. Скрипник... І таких як Любченко, і таких як маршал Дубовий, і багато інших... Так „повистрибувало" багато наших братів і друзів, закатованих в тюрмі й на „волі".

І Масарик „вистрибнув" з тієї ж причини. Його виштовхнула геть з життя жорстока, антилюдська система, що з нею не може співжити жадна свободолюбна людина. Йому забракло місця під „сонцем сталінської конституції", в орбіту якого він мав нещастя потрапити, так само, як забракло його мільйонам наших братів і сестер, замучених голодом, і тих, що виповнили собою всі тюрми і концентраки, як забракло його всім чесним, свободолюбним людям на нашій землі, що стала не нашою, як і сьогоднішня Масарикова батьківщина.

Цей Масариків „стрибок"—грізне мементо для всіх народів Европи... Так. Тепер прийшла їх черга масово „стрибати" у вікна, рятуючись від ганьби й неволі.

Ось це наша страшна правда. Та правда, що ми її несли світові на своєму хребті, як братерське попередження. Ми пройшли, несучи цю правду, через великі простори, від берегів Дону, Кубані, Дніпра й Прип'яті, прийшли з „країни соціялізму" босими ногами, голодні, обдерті і гнані, щоб розказати про велику трагедію нашого народу, щоб та правда прозвучала щирою пересторогою для світу. Але ніхто не хотів нам вірити. Ми перейшли через Польщу, Чехію і Словаччину, Румунію, Мадярщину, Болгарію, Хорваччину,—через всю середущу Европу і не тільки зрозуміння, ба, ми не зустріли навіть співчуття. Але ми не маємо за це жалю ні до кого. Віра в неймовірне приходить тільки після пізнання його на власній шкурі.

Цей час пізнання прийшов...

І сьогодні, в дні нашої великої національної жалоби, схиляючи голови перед мільйонами жертв нашого народу, ми схиляємо їх і перед гробом Масарика, і перед свіжими могилами Петкова і всіх, що вже впали жертвами навали червоної реакції, яка затопила нас перших багато років тому. Ми схиляємо голови й кажемо:

Так. Вже ми не самі! Час пізнання прийшов для всіх тих, хто не хотів нам вірити, для кого не існували ні ми, ні наш нарід, ні наша апокаліптична трагедія; для всіх тих, кому не промовляла до серця і розуму наша правда. Озброюйся ж терпінням, чеський народе! і всі ви, що потрапили в орбіту, в якій перебуває Україна вже тридцять років! Гартуйте нерви і готуйтесь до великого іспиту—це лиш початок. За цим ви підете на ту саму Голготу, на якій були ми. І дай, Боже, щоб та Голгота була для вас коротшою, щоб ви і ми, щоб весь цивілізований світ у дружнім зусиллі скоротив ці іспити своїм втручанням...

І віримо—надійде той час, коли ми станемо плече-в-плече в боротьбі за кращу долю. І наша українська правда стане спільною правдою всіх поневолених, цементом їхньої дружби, могутньою підоймою до великої дії в ім'я свободи, гуманности й демократії...

І тоді ми на місці всіх поляглих у боях, замучених по катівнях, заморених голодною смертю і тих, що „вистрибнули" у вікна, воздвигнемо в самім центрі Европи велику спільну братську могилу, як апотеозу спільно пережитого страшного лихоліття.

З молитвою і гнівом...

Українська демонстрація на вулицях Мюнхену

Мар'янен пляц заряснів вінками... Від Авсбурґу, Діллінґену, Н. Ульму, Селянські Спілки, політв'язні, СУМ і інші організації приготували ці вінки, щоб скласти на могилу жертвам штучного голоду в Україні 1933 р. І тоді встає примара того большевизму, що насиллям запроваджує свою антилюдську систему господарства і визиску. А ці люди, замкнені в собі і мовчазні, стеклися сюди, щоб віч-на-віч з тією примарою стати, заперечити її.

Молоді хлопці збивають з білої берези традиційний хрест невідомим поляглим і несуть до церкви, щоб поставити на могилу. Увага чужинців зростає, вони цокають фотоапаратами, фіксують саме той мент, коли на дужих молодецьких плечах зводиться великий хрест по кам'яних сходах Божого храму. Це щось невидано символічне.

Люди з вінками стають у довгий шерег. На чорних і синьо-жовтих стрічках написи:... „жертвам голоду 1933 р. в...", „... замученим голодною смертю жертвам большевицького терору"... Вінки тримають звичайні люди з цупкими руками. Вони з усієї України від Кубані до Карпат.

Увагу кореспондентів привертає група в гуцульській ноші—твердо камінні обличчя зосереджені, на їхніх вінках теж написи „жертвам штучного голоду"... Цокання апаратів мені вчуваються ще відтоді, як Харків влаштовував величну зустріч Ерріо, намагаючись заімпонувати культурній Франції, а на бічних провулках конали жертви...

Тоді апарати фіксували безмовні трупи. Безмовна їх фіксація. Світ її не почув. Здавалося, що померлі більше не встануть, а пам'ять їх затреться в роках, як затирається камінь на бруку.

Кам'яні зосереджені лиця, блиск очей... і колючі сплетіння тернового вінка... витворюють єдину духову наснагу тисяч людей, що з усієї України на молитву і гнів зійшлись сюди невидимими стежками.

Величезна церква з просторими бальконами не вміщає їх. І це, може, найбільш послідовне і закономірне в цій могутній процесії — ні в які стіни й форми не вбрати того могутнього духу, що витворюється в серцях тисяч людей. Вони прийшли сюди віддати молитву за спокій душ померлих мученицькою смертю.

Перед лицем Христа встає Голгота України. З сотень вінків виростає могила, на ній вінки від тисяч українців, від бійців УПА.

Молитву благословить владика, Високопреосвященний Архиепископ Ігор.

— ... Помолимося за братів наших, замучених голодом в Україні, імена яких сам Ти, Господи, знаєш!..—виголошує диякон.

Молитву співає величним співом хор „Україна" з виразом болю, глибокого, невгасимого смутку і величі цієї хвилини. Сьогодні в цих зосереджених твердих лицях співає вся Україна.

У хвилину вайвищого піднесення, коли хор співає „Вічную пам'ять", здається, що символічні слова, сказані Владикою Ігорем про кістки померлих, що ожили, набирають реального значення — кістки померлих, розсіяних по несходимих просторах всієї України, ожили, опановані духом безсмертя.

Ще промовляють в англійській і німецькій мовах. А потім хор співає „Боже великий, Єдиний, нам Україну храни..." В величній пісні духового вияву співають людські серця.

А коли по відправі панахиди люди з вінками мимоволі стають у колону, щоб віднести їх до своєї церкви, стихійно витворюється величезна демонстрація. Похід простягається на кілька кілометрів вулицями Мюнхену.

Тут ідуть вулицями багато тих, що сами пережили той голод, кому заглядала в вічі голодна смерть: з Кубані, з Харківщини, з Полтавщини— з усіх земель, де лютував той голод.

Це була у кілька тисяч демонстрація, мирна і найбільш могутня.

У неділю 14 березня в Мюнхені був перший день великої української національної жалоби. Він збудив першу хвилю. Ми віримо, що та хвиля розгойдається по всій Европі, по всьому світу, де є українці, її побачить Париж, Лондон, Нью-Йорк. Бо то голос гніву і протесту проти кривди.

П. ЛИМАР.

До питання скорочення української преси

В попередньому числі нашого часопису ми подали звідомлення про скорочення ДП преси. Із нього видно, як це скорочення дошкульно вдарило зокрема по нашій українській пресі. Скорочено цілий ряд газет і журналів.

Без сумніву, це має неґативно вплинути на той широкий процес формування нашої суспільно-громадської та політичної думки, на розвиток нашого духового життя, що тут, на еміґрації вперше за багато десятиліть дістали були більш-менш вільні умови. Завдяки цим умовам, стихійно, порядком вільної творчої ініціятиви постала була низка пресових органів, стверджуючи тим конечну потребу в них, відбиваючи інтереси і ментальність нашої еміґрації у всій її многогранності.

Може, не була наша преса досконала, але це факт, що наша еміґраційна преса була незрівняно багатша і змістовно і технічно за всю пресу цілої УССР — цебто України під совєтським режимом, — і виконувала велику функцію, надолужуючи те, що було втрачено під совєтською диктатурою за 30 років.

Тому закриття ряду українських часописів — це без сумніву втрата, підсікання, збіднювання великого творчого процесу в вільних умовах, чого б не мусіло бути і що не бажане.

Шкодуючи, в той же час вважаємо, що мусять бути вжиті всі можливі заходи, щоб відновити все те, що постало як результат великого творчого напруження нашої еміґрації, незалежно від ідейних та політичних переконань ініціяторів і творців того чи того пресового органу.

Редакція „УВ".

Юр. ДИВНИЧ

Дещо з досвіду Галичини між двома війнами

(Стаття 8-ма з циклу „Перед новим етапом")

Перед кінцем війни галицька преса дебатувала питання: чому молоде покоління в Галичині так прикро розірвало із старшим поколінням? Справді, цей розрив і тоді і сьогодні — на еміґрації, дуже разючий і виходить далеко за межі природної для кожної нації антитези „батьки і діти".

Колись в ОУН пішли переважно „молодші". „Старші" лишилися, так би мовити, „в демократах". Стався розрив. Категоричність цього розриву була така сильна, що при цьому для оунівської молоді майже цілком пропав (як-не-як цінний) досвід старших демократів, політиків, що мали якийсь европейський вишкіл. А заразом пропав і досвід майже всієї попередньої української громадсько-політичної думки. Безоглядний і переборщений наступ Донцова на Драгоманова і „драгоманівщину" сильно допоміг цьому нездоровому явищу. (Хоч смішно шукати причини в самому лише Донцові, як це дехто сьогодні робить). Пізніше така сама хвороба напала і саму ОУН, коли від неї відійшла наймолодша молодь, утворивши ОУН Б.

Маємо явний розрив поколінь, розкришування цілого, при чому гине невикористаний досвід батьків, порушується органічно-послідовний розвиток і ріст суспільства. Чи це революція, що рве із старим і через деструкцію веде до конструктивного творення нового? З певністю можна сказати — ні. Це — не революція, а ненормально затягнена криза політично-громадської думки, в результаті якої молодь самотужки шукає виходу і кидається на всі боки. Отже, це хвороба, яку треба якнайскорше перебороти. Зокрема тут — на еміґрації — ця хвороба руйнує наше громадське, культурне й політичне життя. Вона не дає здійснити таких елементарних загальнонаціональних кроків, як співдія партій, утворення екзіль-уряду, організація здорових професійних корпорацій, еміґрантської централі, впорядкування таборового життя, шкільництва й культурно-виховної праці і т. д. і т. п.

Галицька молодь ось уже двадцять років перебуває в перманентній „блискучій ізоляції", в постійному неспокої і пориваннях, часом сповнених найбільшої самопожертви й героїзму, у розколах і відколах, в колосальній траті енерґії, яка, хоч і дала якісь результати, але все ж таки не освячується ні зовнішніми успіхами, ні, що головне, внутрішнім ростом цієї молоді. Це явище величезної ваги. Не можна його замовчати, ані одмахнутись від нього, зваливши відповідальність на цю ж таки „молодь".

Причина цього явища не в самій молоді і не в самих батьках, а тим більше не в самому лише Донцові. Ґрунт цього явища творить уся соціяльно-економічна історична галицька дійсність XIX і XX ст. Належачи територіяльно до Західньої Европи, Галичина була її одною з найвідсталіших і найбільш визискуваних колоній. Затиснута між Карпатами, польським февдалізмом і російським кордоном, вона не мала змоги включитися своєчасно в Европейський Ренесанс. Але осталася збоку і від всесвітнього значення подій на Сході. Західня Европа в особі польського февдалізму не давала їй відкритої маґістралі для проґресу так само, як і постійні зазіхання на неї з боку реакційної царської імперії чи пізнішого СССР.

В наслідку Галичина не тільки не пережила разом з усією Україною на всю глибину української універсальної революції, а навіть якоюсь мірою намагалась бути в опозиції до неї. І досі деякі галицькі публіцисти (останній приклад являє д-р Ів. Лисяк-Рудницький у статті „Всеукраїнське значення галицького визвольного зриву", „УВ" ч. ч. 20, 21 ц. р.) відхрещуються від нашої національної революції під прикриттям шляхетного права на консерватизм, не помічаючи, що й український консерватизм (Липинський і гетьманщина) є складником Національної Революції. Ніхто не звернув уваги на величезне значення тієї думки, яку висловив Р. Лісовий у цій справі („Суспільність і наука" в „Студентському Віснику" ч. 1): „Чи покоління нашого Заходу, що двигало визвольну війну, узнало своїм революційний вимір української проблематики? Відповідь може бути тільки неґативна. Воно повернулося з війни додому так, як вертаємося з якихось незвичайних епізодів життя на „нормальні" рейки..." (ст. 14).

Революційний вимір... Це треба зрозуміти. Через першу світову війну і через Українську Революцію українське питання за кілька місяців 1917 р. одразу виросло з реґіональних меж, стало всеукраїнським, а заразом і світовим питанням. Реґіональні досвіди та різниці відійшли на другий плян, ба подекуди стали навіть застарілими, шкідливими пережитками. Нема вже галицького, буковинського, закарпатського питання. Сьогодні існує українська світова проблема, та з часткових — в іншому пляні — хіба питання Кубані, Таганрогу, Подоння, Північного Кавказу і Криму, що їх нам засадничо і формально оспорюють.

Українська революція змела з землі України не тільки царську імперію, а й насаджену нею руїнницьку для України соціяльно-економічну структуру. Вона поставила руба питання дальших форм історичного життя нації, які не можуть бути ані капіталістичними в розумінні форм XIX ст., ані комуністичними. Коли сьогодні ввесь світ шукає цих нових шляхів, то Україна почала ці шукання ще тридцять років тому. І саме цих шукань не розуміли і не розуміють провідні середовища галицької громадсько-політичної думки. Вони, як казав Липинський, хочуть народитися тим способом і методом, яким умирають вчорашні сили.

Лишилася також галицька громадсько-політична думка і поза сферою другого всевизначального фактора сучасного життя—війни. Перша світова війна не була усвідомлена як війна потуг за перерозподіл світу. Австрійська армія була знаряддям одної з таких потуг, що під час цієї війни практикувала на Галичині найкривавіший терор. Вона не могла бути ідеальною школою і кліматом для плекання визвольних революційних загонів молодої Української Держави, що народжувалася в кривавих хвилях війни і революції. Це розуміли, але недостатньо. Друга світова війна була в основному війною за Україну: за неї гризлись Німеччина і СССР, звичайно, не для визволення, як заявляли обидві держави, а для брутального поневолення. Чи розуміли цю річ ті ідеалістичні хлопці, які слідом за німецькими танками, переганяючи „конкурентів", увірвалися у Львів і, сповнені радісних надій, „проголосили" урочисто українську державу? Чи розуміли це і ті досвідчені „старші", які вже в періоді поразок і остаточної приречености Німеччини набували акції чужого корабля, що йшов уже на дно в грандіозній катастрофі? Україна об'єктивно і цей раз була серед тих сил світу, які не були прямими партнерами в грі і які становлять ту „третю силу", яку хоче оформити сьогодні і Західня Европа, і поневолені нації світу. Оцього розуміння України, як першорядного чинника третьої сили, який діє активно у війні і революції, починаючи з 1917 року, не було в Галичині.

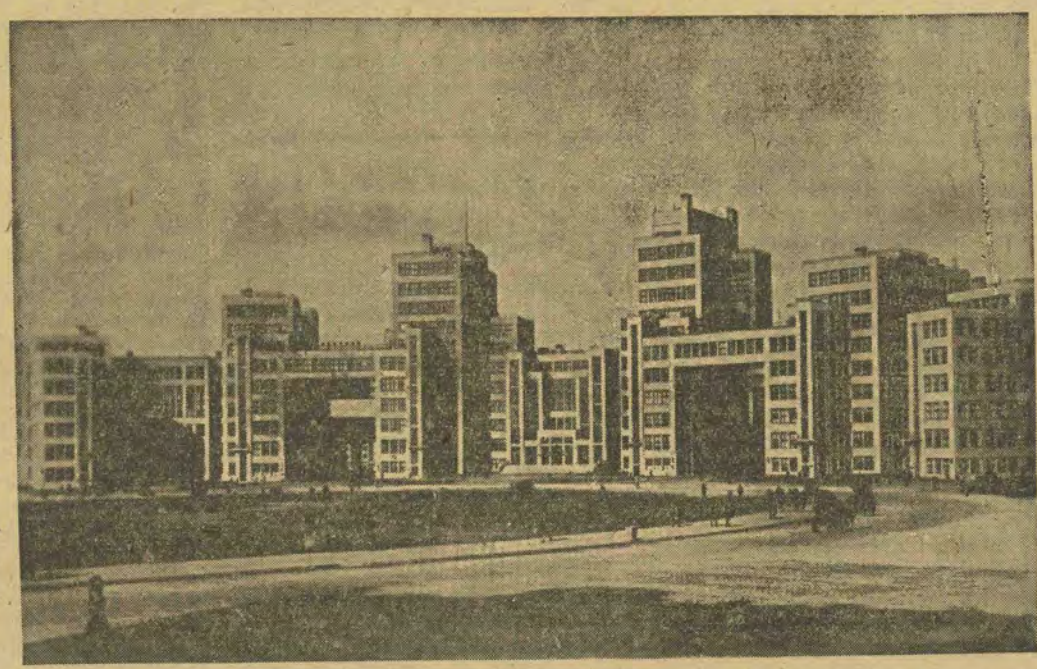

Будинок Держпрому в Харкові, що був зруйнований совєтами під час відступу 1941 р.

Можна сказати, що Галичина, не мавши змоги на всю глибину пережити загально-національну революцію 1917-20 рр., ніби переживала її в післячасі в зредукованій формі „будівництва держави в державі" кооперативно-просвітніми методами та методами т.зв. „революційного чину" ОУН. Ця сторінка галицького життя має таке саме всеукраїнське значення, як і галицькі збройні визвольні змагання 1918-20 рр. Було б злочином недооцінювати її. В результаті цієї роботи постала суцільна національна свідомість усього населення Галичини, чого не було ще 1.XI.1918 р. І чого нема в деяких інших областях України ще й сьогодні.

Цей осяг не дався сам собою. Він є наслідком енерґійної систематичної праці пореволюційної доби. Перерахуємо кілька яскравіших прикладів. Український таємний університет з чотирма факультетами від 1920 по 1926 р., працюючи в атмосфері найгострішої політичної боротьби, підносячи тонус національного життя, виховав сотні інтеліґентів; крім шести утраквістичних гімназій, працювало з десяток приватних гімназій, кілька учительських семінарій і багато господарських шкіл. Ця ніби ціла державна система народньої освіти, будована всупереч польським переслідуванням, вивершувалася чисто науковим закладом — Товариством ім. Шевченка. В пореволюційних роках в цій західньо-українській „вільній Академії Наук" працювали ще такі заслужені діячі нашої науки як В. Гнатюк, Ф. Колесса, М. Возняк, В. Симович, Я. Гординський, Старосольський, Панчишин і т. д. Товариство мало власне видавництво, випускаючи наукові записки і цілий ряд наукових праць. В роботі таких добровільних товариств як „Просвіта" з її широкою системою позашкільної освіти, читалень, видавничої роботи, як т-во „Відродження"—ми бачимо уперту, щоденну, кропітку ефективну роботу, що була школою виховання ділового громадського робітника.

Від культурного фронту боротьби бої перескочили і в економічну сферу. Українська кооперація в Галичині, яка охопила не тільки споживчу, а й виробничу, фінансову та експортну ділянки („Маслосоюз"), відома в широкому світі. Так само свідомо посувалося формування українського ремісництва, дрібних і середніх промисловців та купецтва. В цій леґальній будівничій боротьбі культурними й економічними методами проти польської окупації зроджувавсь і формувався середній прошарок суспільства й інтеліґенція, що їх так досі нам скрізь бракувало.

Але під цією великою муравлиною роботою не було надійного суспільно-ідеологічного фундаменту, ані більшої концепції. В той час, як люди старої демократичної політичної школи відставали від епохи, залишаючись на принципах XIX сторіччя і обмежуючись до леґальних методів праці та змагань за вплив українців у польському соймі і в інших ділянках офіційного державного і громадського життя, — молодше покоління воліло наздогнати і перегнати епоху шляхом засвоєння модних в Европі, але скороминущих тоталітарних теорій та радикальної революційної боротьби проти окупанта геть аж до боївок, оборонного терору, експропріяцій, підпалів і т. д. Ця боротьба була досить добре зорганізована спершу в формі УВО, яка перейшла потім від військово-корпоративної організації до масово-політичної партії — ОУН. Епос „Червоної Калини" підіймав і оформляв роботу цих організацій.

Ці організації яскравим чином дали історичну відсіч польському окупантові і то таку сильну, що після неї немислимі стали солідні претенсії Польщі на Західню Україну. В цьому основна і велика історична заслуга ОУН. Але й не більш. ОУН не могла вирвати політичний рух Галичини з реґіональних рамок та перевести його на твердий історичний тракт епохи. Про це ми говорили вище. В наслідку політичне життя, абсорбуючи і одриваючи молодь від фахового вишколу та інтелектуального росту, заходило в глухий кут, борсалось на мілині. ОУН неминуче прийшла до розколу.

Сьогодні на віддалі десятиріччя стає очевидним, що цей розкол не означав виходу з кризи, ані поглиблення фарватеру політичного життя. Цей розкол лише документував і закріплював кризу. Найліпший доказ цього те, що сьогодні, поставивши на чергу дня питання об'єднання двох уламків, ОУН не в стані здійснити його на єдино можливій базі — усвідомлення хвороб і помилок.

Політично вихований попередніми десятиліттями український народ Галичини перекрив рухом спротиву проти обох окупантів, оплатив своєю кров'ю і горем всі гріхи і помилки політиків. На жаль, цим останнім сьогодні не вистачає тактовности для того, щоб не ставити цю святу кров об'єктом гри в еміґрантську політику.

Вертаємось до основної теми статті. Розрив поколінь, розрив національної біографії на окремі шматки, а з другого боку — включення себе в сучасну епоху на базі загально-української синтези — це речі, полагодження яких не терпить зволікання. Є підстави вірити в позитивне їх розв'язання. Хіба ми не бачимо, що і „Розстріляне Відродження" під большевицькою окупацією, і творчий доробок першої еміґрації в умовах вигнанських злиднів, і галицьке „будівництво держави" мирними і революційними способами — це все знаки одного великого процесу останнього тридцятиріччя. Процесу, ім'я якому — Українське Відродження. Хіба не бачимо, що по всіх закутках Української землі і на чужині українець за ці три десятки років видав у тих чи тих галузях якийсь максимум можливих в даних умовах здобутків.

Це максимальне напруження національної енерґії скрізь, де тільки живе українець, є знаком того, що Україна виходить на призначений їй великий історичний тракт і що стартом для цього руху є не що інше, як великий своїм об'єктивно-історичним призначенням 1917-18 рік. Тепер ідеться насамперед про те, щоб усю ту велетенську національну енерґію і всі ті творчі зусилля, озброївши передовою концепцією, скерувати в єдине могутнє річище сконцентрованої політично-громадської і культурної акції.

За нову термінову допомогу

ВАШІНҐТОН (АП). 12 березня. Президент Трумен звернувся до американського Конґресу з проханням асиґнувати додатково ще 55 млн. долярів для Західньої Европи на той час, доки не стане чинною американська допомогова програма. Республіканські члени комітету зовнішніх справ при палаті депутатів обстоюють розширення допомогової програми, щоб таким чином мати змогу постачати кожній країні зброю. За повідомленням Дени, сенат відкинув пропозицію, згідно з якою американською допомоговою акцією мали б керувати Об'єднані Нації. Але він схвалив один параграф допомогової програми, на підставі якого країнам—учасникам Маршалового пляну забороняється експортувати до СССР товари, якщо вони виготовлені з американської сировини.

ЛОНДОН (ББС). 12 березня. Як повідомляє лондонське радіо, американська палата депутатів схвалила поділ допомогової програми на економічну та військову підтримку. Програма допомоги Західній Европі та економічна підтримка Китаю будуть об'єктом першого законопроєкту, другий законопроєкт передбачатиме військову підтримку Греції, Туреччині й Китаю.

Австралійська Біла Книга

БАД-НАВГАИМ (Дена). 12 березня. Австралійський міністер закордонних справ д-р Евет опублікував Білу книгу, в якій висловився з приводу міжнародного становища за останні дванадцять місяців. У своєму тлумаченні Потсдамської угоди великодержави практично звалили всю роботу на Раду міністрів, тоді як інші активні учасники війни відігравали тільки відносно незначну ролю, зазначає д-р Евет. Під час приготувань до вреґулювання европейського миру австралійський уряд заперечував методи обмеження і постійно вимагав справедливих і демократичних заходів. Розуміється, за таких обставин у рішенні найважливіших проблем повоєнної Европи досягнено лише незначних успіхів, а мети Об'єднаних Націй — „Свобода від страху"—і не досягнено.

Чи буде в СССР революція?

Не так давно преса заговорила про революцію в СССР. Конкретно, говорилося про велике повстання на півдні України, в якому беруть участь сотні тисяч війська і цивільного населення.

З приводу цих вісток про українське повстання американська аґенція „United Press" каблеграмою передала своєму европейському кореспондентові, перебуваючому в одній країні поза Німеччиною, прізвище і адресу визначного українського діяча в Німеччині, доручивши йому обмінятися з ним думками і ще того самого дня передати одержані відомості аґенції.

Американський кореспондент мусів об'їхати декілька міст, щоб в одному з українських таборів ДП зустріти непосидющого українця на одній конференції. Після звичайного представлення і взаємного запізнання майже годинна розмова тривала навколо поставленого кореспондентом питання: що ви думаєте про поширювані пресою вістки про українське повстання?

І тому, що рекомендований кореспондентові українець був визначний політик і громадський діяч, людина з великою життевою практикою, а що найважливіше, був найкраще обізнаний з українськими справами, то журналіст одержав найбільш правдоподібні відомості. Цей факт і цілий ряд зустрічей американських, німецьких, французьких та інших журналістів з українськими журналістами і громадсько-політичними діячами свідчать про велике запікавлення світу подіями в Україні і в цілому СССР.

Світова опінія знала, ще навіть в часи укладення пактів про взаємодопомогу, що СССР і західня демократія мають зовсім відмінні цілі. Навіть в країнах західніх союзників припускали, що по розгромі Німеччини війна не припиниться, а зразу „підуть ще на схід самольоти", як писала одна англійська газета.

Колишній американський посол в СССР В. Булліт (отже людина, що мала можливість розпізнати краще за інших, що таке совєтська держава) в своїй книзі відверто писав, що кращим виходом з положення, яке склалось, є не припинення війни після капітуляції Німеччини, а продовження її, щоб вже заразом покінчити і з большевизмом. Цього, власне, тужно сподівалися знедолені маси Есесерії, які бачили в тому єдиний свій рятунок після великого розчарування 1941 року. Цього побоювалися всерйоз кремлівські головачі.

Як повідомляють втікачі червоноармійці й офіцери, політкоми і політруки червоної армії піддержували думку (особливо в останні дні війни), що зразу по розгромі Німеччини може настати війна з союзниками — Америкою й Англією. Знаючи большевиків, можемо собі уявити, яка підготовка йшла до великих несподіванок. Але сталось інакше, а саме те, що іноді трапляється в медицині, коли з якихось причин лікар, щоб розрізати напухлу болячку на людському тілі і випустити звідти гній та ціною короткого болю прискорити її лікування, так не зробив, а чекав, коли та болячка прорве сама, завдаючи хворому в десяток разів більшого болю.

Питання війни було відкладене на бік і західні союзники, не зважаючи на брязкання зброєю за залізною заслоною, заходились творити мир. Сталось те, що сотні і тисячі тих колгоспниць-ударниць і ударників, металюрґів і шахтарів, що з нетерпінням чекали війни, мусіли ще раз розчаруватись в своїх надіях. Соловецькі концентраки, тюрми і підвали НКВД поповнилися ще не одною жертвою.

Але минуло щойно неповних три роки, як на обрії завиднілись хмари третьої війни, жахливої і неминучої. Бо і по цей і по той бік заслони знають, що при сьогоднішньому укладі політичних сил не може бути й мови про мирне співжиття. Залишається питання: коли ж? І народи хвилюються, а великі потуги готуються, щоб не бути заскоченими зненацька: готуються й менші держави, щоб в разі війни бути не лише об'єктом, а й суб'єктом грядущих подій.

Зважаючи на те, що в розпалі боротьби кожний не забуває робити так, як йому вигідніше, національна Україна мусить покладатися на свої власні сили. Героїчна боротьба УПА це цілком підтвердила. Кожному було ясно, що УПА української держави не виборе і такої імперії, як СССР, не розвалить. Проте героїчні дії повстанців протягом понад п'ять років не загинули марно, а полишили глибокий слід і становлять великий вклад для майбутніх подій і дальших наших змагань за державність.

Але чи можлива в СССР революція?

Коли ставимо це питання, то розуміємо таку революцію, яку будуть творити не лише селяни, робітники заводів і шахт, низова інтеліґенція проти панівної касти, а й таку, що може початись у самих верхах, серед тих, що ділять „державний пиріг" між собою, але можуть „перегризтися", не поділитися полюбовно.

Нам здається, що це може статися по смерті Сталіна, коли почнеться боротьба за місце вождя. Вказують на той факт, що за останні три тисячі років історія не знає ні одної диктатури, що пережила свого диктатора („Дер Курір": Джон Рейнольдс, „Люди коло Сталіна").

Починаючи від пересічного колгоспника чи шахтаря і кінчаючи інтеліґентом і командиром червоної армії, в СССР всі мають однакову долю, одне спільне для всіх бажання — позбутися раз назавжди антинародного режиму і вирішити ті питання, що були поставлені на порядку дня революцією 1917 р.

Вол. ДУБНЯК

Від українців з усього світу

Вістки з Венесуелі

(З приватного листа українського інженера)

За короткий час свого побуту тут я побував у різних місцевостях. Можу тільки одне сказати, що в Европі люди не мають поняття про Венесуелю і пишуть про неї дурниці.

Знаю, що всіх найбільше лякає спека. Венесуеля — це безкрає зелене море і країна вічного літа. Тут два періоди: один сухий — це листопад-квітень, і другий дощовитий — травень — жовтень. Сухий період трохи холодніший. Температура коливається між 20° до 30° Цельсія. Я побував на різних висотах і можу сказати, що, починаючи з 400 метрів, европейці скрізь можуть витримати. На днях я вибираюсь в долину ріки Оріноко, де, як кажуть, найгарячіше. Хочу переконатися, чи справді так.

Що торкається влаштування на працю, то справа тепер гірша, ніж була ще недавно. Сюди понаїздило багато італійців, позаймали кращі місця і тому тепер вже важко влаштуватись на фахову працю. Звичайним робітником тут важко працювати, бо мало платять. Ще можливо влаштуватись в сільському господарстві чи завести власне господарство, але влада замало приділяє уваги цій справі. Треба самому шукати за землею і приділом.

Загально тут ніхто нікуди не спішить і всі дуже радо всяке діло відкладають на завтра, замість зробити його нині. Нашим людям важко витримати те відкладання, бо нема з чого жити. А з другого боку все залежить від вміння людини пристосуватись до життя. Ті, що вже сіли на землю, почувають себе добре. Загально треба сказати, що Венесуеля — це країна великих можливостей, але початки важкі.

Деякі тут вже добре влаштувались. Тяжко людям відвикнути від дарованого хліба по таборах в Европі. Нема кому про них турбуватись, а їм нема кого критикувати, як то було в таборах. Тут кожний мусить сам дбати за себе.

Тут вже є коло 1500 українців. Все це розкидане по безмежних просторах і годі кого легко знайти. Організація якогонебудь осередку покищо майже неможлива, бо для цього треба мати матеріяльні засоби. У самій столиці краю, в Каракасі, вже створився гурток українців, але покищо нечинний. Дістаємо з Арґентіни газету „Наш клич". З Австрії приходить мало літератури і нічого читати.

Хто збирається сюди їхати, хай залишає в Европі все, крім енерґії, труду і долярів, якщо вони в кого є. Хай ніхто не везе сюди теплого одягу і різних речей на спекуляцію, бо все те тут непотрібне.

М. С.

Українці в Китаї

Майже весь час війни японці ставились неґативно до українців в Манджурії. Дуже важко було покинути Харбін і виїхати до Китаю, трошки дальше від червоної небезпеки. Зміна японського наставлення до українців ішла в парі зі зміною німецької політики у відношенні до України і українців.

Нечисленна українська колонія живе тепер розкидана по різних китайських містах. Центром являється м. Шангай. Життя в Китаю погане через неустабілізованість валюти. Китай тепер переживає чергову грошову інфляцію.

Далекосхідня колонія не забуває і за скитальців у Европі. В 1946 році вона, хоч сама бідна, зібрала на поміч скитальцям у Европі понад 400 американських долярів, а в 1947 році зібрано також і на скитальців, і на Червоний Хрест, і на УПА понад 450 долярів. Всього в Шангаї живе 125 українців з родинами і дітьми. Настроєні всі дуже патріотично. Декілька чоловік виїхало вже до рідні в Канаду, коло 30 людей виїжджають в січні 1948 до Арґентіни. З Тяньтзіну також вибирається до південної Америки кілька десятків людей. Грошові справи, а дальше візові, не дають змоги скорше виїхати та розпочати нормальне життя.

Про українську колонію в Харбіні мало що можна тепер сказати. Загинула вона повністю. Хто не був зліквідований в момент приходу большевиків, тих пізніше вивезли до таборів, звідки вороття нема. Така доля спіткала і інж. Рейтера з родиною і родину Самарських і інших. Лише в останньому моменті один молодий чоловік вирвався звідти, він приїхав був з Европи туди з дружиною. Розказував, що під кінець війни японці тримали в тюрмах українців у Харбіні і в Манджурії і вважали це справою політичною. Насувається питання, чи вони не хотіли приподобитись червоним в останній момент якраз ліквідацією українців.

Листування між Харбіном та Шангаєм було ще можливе до липня 1945 року. Українці дуже хотіли виїздити з Харбіна, але японці не випускали нікого.

В часі війни помер в Харбіні др. Барченко. В липні 1946 року помер несподівано др. Михайло Мілько. Не вдалось встановити причину його смерти.

Рівночасно з цим листом прийшла вістка з Арґентіни, що до 14. лютого 1948 до Арґентіни ще ніхто з Далекого Сходу не приїхав, хоч туди українська колонія вислала вже 110 афідавітів. Причиною того є те, що сама дорога коштує 2000 долярів. Звичайно скитальці таких грошей не мають, отже і виїхати не можуть. С. М.

В. ЛЕВИЦЬКИЙ

З подорожнього записника

(Закінчення з ч. 22 (174) „У. В.")

29. 1. 48. Коли ми пізнім вечором повернули з кінотеатру до табору, нас зустріли новиною знайомі і незнайомі, що нас цілий вечір викликали по радіо до канцелярії. З транспорту, що має від'їжджати завтра до Бремену, відпала деяка кількість людей, і на їх місце вставили родини, між ними і нас. Так не виправдалися наші надії побачити ще по дорозі Голляндію та Англію і поїхати великим пасажирським кораблем „Аквітанія". Сьогодні пополудні ми вже у Бремені.

Кількагодинна їзда з Діпгольц до Бремен-Гафену швидко минула у приємнім хвилюванні, плянах і догадках щодо майбутньої подорожі морем. Незвичний, закосичений радістю і співами поїзд проїздить сірими, заціпенілими у смутку станціями приморської Німеччини, з вікон виглядають збуджені, усміхнені обличчя переселенців. На станціях роздають вони німецьким дітям цукерки і шоколяду, старшим — цигарки. Кричать, сміються. Щось говорять на різних, незрозумілих мовах. Дивно. Невже аж до того докотилася ти, Стара Европо, що твої діти, покидаючи тебе, вважають себе найщасливішими людьми на світі, а ті що залишаються, слідкують за ними очима, повними туги і заздрощів? А може це не так? Може, в тій радості є багато штучности і буфонади, а подекуди і трохи прощальної горілки? Бо чому ж раз-у-раз нагло поважніють ті обличчя, і в задуманих очах приховано блищать тоді сльози?

Поїзд під'їздить аж під корабель, і ми за порядком, за вагонами, за нашими нумерами входимо східцями на поклад, а звідти у призначені нам приміщення. Корабель „Дженерел Сторджіс" — це американський воєнний транспортовець, збудований в 1940 р. для перевозу війська. Тоді було на ньому 8 протилетунських скоробійних гарматок і одна тридюймівка. Тепер закупило його ІРО для транспорту переселенців ДП. Його нормальна швидкість при спокійному морі коло 800 клм. на добу, отже віддаль 7000 клм. з Бремену до Галіфаксу він повинен при спокійному морі перебути за 8—9 діб. При непогоді потребує 10—12 діб. Цим разом робить „Дженерел Сторджіс" уже свій 9-ий курс з переселенцями з Бремену до Галіфаксу.

Трохи статистики переселенців нашого транспорту вдалося мені роздобути приватною дорогою. А загалом їде в нашому транспорті 880 осіб переселенців, в тому 524 мужчин, 290 жінок, 23 дітей понад 2 роки 123 дітей до двох літ. Вони походять з британської та американської зони Німеччини і з Австрії. Тільки 109 осіб з цього числа їде до своїх близьких родин на афідавіти. решта це молоді люди, законтрактовані на роботи як кравці, каменярі, робітники до копалень срібла й золота, городники, домашня прислуга. За національним складом пасажири нашого транспорту такі: 259 жидів, в тому 199 жидів з Польщі, 203 українці, 169 поляків, 85 литовців, 63 латиші, 28 юґослав'ян, 19 естонців, 4 росіян і 50 інших.

7. 2. 48. Сьогодні восьмий день плавби нашої морем, але береги Канади ще досить далеко. Увесь час маємо неспокійну погоду, і приїзд до Галіфаксу обіцяють нам аж за три-чотири дні. За той час майже всі пасажири зазнали особливих неповторних вражень, яких напевно не схочеться нікому вже повторювати. Це морська хвороба. Зате маємо досвід, який можемо передати наступним кандидатам на неї.

Забезпечитися від морської хвороби при злій погоді на морі тим, що пливуть кораблем вперше, мабуть неможливо, хіба хто має вроджену відпорність проти неї. Не хворіють або дуже легко переходять її малі діти. Мій одинадцятилітній синок майже не був хворий, те саме й інші його ровесники й малодші від нього.

Дорослі хворіють важче або легше, залежно від внутрішньої конституції. Хочу остерегти декого перед похибкою, яку зробив я і ще дехто перед завантаженням на корабель. У Діпгольці сказали нам, що на корабель не вільно брати з собою ніяких харчів, і я роздарував перед від'їздом, наприклад, такі безцінні під час морської хвороби речі, як джус і яблука. Жінки кажуть, що приготовляючись на морську хворобу, треба мати на увазі всі „забаганки", які мають жінки в перших місяцях вагітности. Отже, питайтеся в досвідчених жінок! Харчі на кораблі досить добрі, але дуже мляві, тож добре мати з собою щось гостре і квасне, включно до цибулі, пляшечки оцту і кислого чорного хліба, що його дають у таборі в Діпгольц. На нашому кораблі ніякого буфету немає, і гроші тут зовсім непотрібні.

Жидівське Товариство (а їх тут найбільший процент) приносить із собою чимало розвагових моментів. Вони дуже бояться моря і ексцентрично „вмирають" при кожнім навороті хвороби. Тому що більшість їх походить з Польщі, вони залюбки говорять польсько-жидівським жаргоном в стилі незабутнього Круковського.

Мій сусід, син мого давнього знайомого гандляра кіньми, бачить, що я щось пишу і каже:

— Пане Лівицький... Ви, може, пишете до газети? Напишіть, що з Вами їде Зейзин син з Біляча золотого, щоби всі знали...

— І напишіть, що сі тепер голю, — заказує його брат і сміється таким самим нестриманим захлистуючим голосом, яким перед хвилиною стогнав і плакав, коли віддавав свою чергову данину морю.

А море далі неспокійне, трясе білими гривами хвилі і обсипає нас на палубі солоними бризками. Діпі їдуть страшенно повільно, і раджу брати з собою книжки для читання. Тільки молодість і любов уміє побороти всю нудьгу і хвороби і переможцеві сплітає гірлянди закоханих поглядів і розмов по вузьких коридорах та крутих сходах.

Десь, здається, дуже далеко-далеко в часі і просторі лежить Европа. Але раз-у-раз вертається нам на думку той самий останній образ Німеччини, прикрий і сумний. Виїжджаючи з Бремену, наш корабель зупинився на які півгодини при помості, де причалюють кораблі. До корабля підбігло кілька дітей, і пасажири, що вийшли на палубу, почали кидати цукерки. Побачивши це, до корабля почали підходити і старші німці, робітники в робітничих одягах і з худими обличчями, жінки з дітьми на руках, якийсь інвалід без руки у військовому одязі. Їм кидали з корабля пригорщами цукерки, папіроси, рештки харчів і німецьких грошей. Вони ходили гуртами попід кораблем, витягали вгору руки, ловили те, що падало, і кидалися на землю збираючи. Так, як голодні білі ведмеді у звіринці. Кілька німецьких поліцаїв відганяли їх від корабля, але не могли дати собі ради з натовпом. Так перед кораблем з колишніми „унтерменшами", ходив на лапках колишній „герренфольк". Дехто кидав їм те, що мав при собі, з чистого співчуття, дехто з інших причин. — Я не можу собі відмовити тої сатисфакції, щоб кинути їм свою милостиню, — говорили жиди. Вони насолоджувалися своєю дешевою шляхетністю.

Якою картиною зустріне нас Новий Світ? Чомусь не хочеться думати про це. Щось неначе острах огортає душу. Висока сіра стіна невідомого стоїть перед майбутнім. Може, краще не заглядати за неї.

СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ в Австрії

Як воно не дивно, але з сусідньої нам Австрії тяжче дістати вістку, як, скажімо, з Австралії. Ця країна, що нібито самостійна, але насправді не бажає нічого так, як „визволитися від визволителів" (слова її міністра), займає в нашому континенті з кожного погляду окреме місце. І коли, наприклад, в цілій Західній Европі вже кілька місяців нема цензури та дозволене пересилання газет, принаймні офіційних і ліцензійованих,—то в Австрії воно не так. Напр., на Різдво 1948 року ви не могли туди послати святочної листівки. Ви не можете своїм родичам, ні вони вам післати хоч якої газетки, а коли заризикуєте, як це зробив автор цих рядків то з двох чисел „Лиса Микити", ваші знайомі дістануть тільки з цензури довгу вузьку карточку з таємними печатками установ ІКН, дат, чисел і одним рядком друку: „Цензурна станиця забрала часописи як недозволені". Ну нічого: і в цензурі пани з цікавістю поглядають „Новорічний сон" Ека про „Нюрнберзький процес ч 2", а ви щасливі, коли від свояків маєте вістку, що лист таки вони дістали. Бо могло б бути ще краще: напр., так як з вістками про земляків в Австрії: про їх життя-буття ми знаємо з... українських газет Канади та Зл. Держав!

У таких умовах, зрозуміло, сенсацією був друкований листок, який пройшов з листом з Інсбурку, в контрольованій і поліпленій конверті. Правда, це було собі звичайне звідомлення зі збірки „Кодусу" в допомогу студентству, але якби так я був цензором, ій-Богу, не пустив би й цього: Може, це зашифровані пляни державного перевороту? Саботажні інструкції? Коли „Лис Микита" небезпечний, то де ґарантія, що „Кодус" кращий?

Та нічого. Втішений, як завжди, коли маю будь-який український друк з Австрії, я став студіювати „небезпечне" звідомлення. Цим цікавим документом, його цифрами і висновками, слід поділитися з читачами нашої газети.

Про „Кодус" (Комісію Допомоги Українському Студентству в Австрії) ми вже дещо знаємо. І минулого і цього року в таборах американської зони продавалися кишеневі календарики в його користь. Не зважаючи на повний брак українських черенок, ці календарики робили надзвичайно добре враження. Як це було можливе? А просто так, що ці сторінки були роблені відомим нашим графіком М. Левицьким (ви пригадуєте його минулорічні великодні листівки, вкладку до „Канітферштан" Мосендза й інше?] і клішовані місячні таблиці, писані на машинці, діставали такі заставки його роботи, що ви з приємністю зупинялися на них зором. Та надзвичайне зовнішнє оформлення ставало ясне, коли ви вичитували прізвище голови австрійського „Кодусу": це відомий колишній власник великого друкарського видавничого концерну у Львові, директор Іван Тиктор, книжки видавництва якого творили вже самі собою поважну полицю в бібліотеці.

Як виходить із звідомлення, дир. Іван Тиктор головує вже скоро рік у Кодусі, і з його безпосередньої ініціятиви проходила й остання збірка для українського студентства в Австрії, закінчена 5 грудня минулого року.

Українське студентство в Австрії! В рр. 1940-1941 авторові цих рядків доводилося жити і працювати звичайним кольпортером у Відні, в якому все українське життя концентрувалося на Банкґассе 1, за Бурґтеатром, три хвилини ходу від славетної віденської ратуші. Тут, на Банкґассе 1. була і відома віденська „Січ", що в той час об'єднувала коло 300 українських студентів, диспонувала великою й вартісною бібліотекою, прегарним хором та балетом і тримала міцний з'вязок із студентськими організаціями в Ґраці чи Інсбруці. В „Січі" гуділо, як у вулику, „Січ" втягала у свої рамки трохи не всіх її виклади з пристрасними дискусіями, її імпрези і вечерниці, її відвідини міжнародного студентського клюбу,—все було сповнене молодечою снагою, дарма, що життя було тверде, що студенти „заробляли" при відгортанні снігу чи при відщурюванні міста, кельнерами в нічних барах. І, не зважаючи на все, той чи ця раптом на сходинах зсувалися з крісла, а друзі довідувались, що це від... голоду. З цієї „Січі" врешті ціла плеяда кинулася з головою, беззастережно, маючи тільки на увазі Україну і її визволення, в червні 1941 року в напрямі Києва і Полтави шляхами, на яких не один із „січовиків" наложив головою від брунатних і червоних тоталістів. Один з таких ідейників Федь Найдич був опісля німцями на Україні повішений: він працював не для їх „нової Европи", а для України, і цього було для Гестапа досить. Але хіба тільки один Найдич втратив голову, повіривши наївно своїй партійній верхівці, що у свою чергу наївно була підведена архипровокатором Ріком Ярим і Ко?

Та це було тоді, і це вже історія. А як є з українським студентством і допомогою йому сьогодні? Очевидно, не маю на меті давати повної картини. Це вимагало б студій хоч би тих студентських журналів, які в Австрії все таки виходять, які так радо й цікаво беру в руки і з яких напр., такий „Студентський клич", орган „Січі" у Ґраці, справді першоякісний журнал. На основі ж звідомлення КОДУС-у, що його маємо, дістаємо ось які цікаві інформації з цієї ділянки:

Централя КОДУС-у міститься на Геттінґерґассе в Інсбруці. Крім голови, згаданого директора І. Тиктора, фінансовим референтом у ній Микола Шипайло і допомоговим Євген Яворівський, обидва, як і голова, комбатанти УГА 1918-20 рр. Централя має свої делеґатури: Форарльберґ (вона найактивніша і в підсумках збірки на першому місці), Тіроль (осідок Інсбрук), Зальцбург, Стирія (осідок Ґрац) і Відень. Усі ці делеґатури активно підтримали збірку Кодус-у, що проходила цілу осінь на окремі листи. Нічого й казати, що чимало місць та уваги приділили цій акції й обидва українські часописи в Австрії—„Останні новини" й „Нові дні", а також різні заморські українські часописи, які помістили відповідні статті. У збірці взяли участь не тільки установи й організаційні осередки, до таборових Рад включно, а й ціла маса українців, розкинених по закутках Австрії. На адресу голови „Кодусу", дир. І. Тиктора, плили поштою ввесь час пожертви, нераз вельми поважні. В таких умовах збірка дала 38.683. 59 шилінгів. Це величезна сума, коли брати під увагу нечисленність української громади в Австрії та її незавидний матеріяльний стан.

Комісія Допомоги рішила приділити на стипендії та одноразові допомоги студентам 32.000 шилінгів з наспілих фондів, при чому брала під увагу і кількість студентів в поодиноких осередках і їх успіхи в науці і, врешті, участь студентів у громадському та студентському житті. Відень має сьогодні студентів найменше, і то через свої специфічні умови. Нам відомий, напр., факт, коли совєтське авто заїхало в американський сектор Відня, енкаведисти приневолили терором („не сядете сами, так посадимо!") удосвіта українського студента і його дядька поїхати до совєтського коменданта в так званій Беларії, продержали їх там два дні без ложки страви і врешті вивезли до репатріяційного табору. Звідси йому вдалось втекти тільки завдяки тому, що він бездоганно говорив віденським діялектом і переконав совєтського коменданта, що він уродженець Відня. Цікаво теж, що ще до збірки „КОДУС" зібрав для студентів коло 18.000 шил., а, значить, його бюджет досі обертається в межах 50.000 шилінгів. Та варті не тільки гроші: для студента-українця важлива і та свідомість, що за ним стоїть його громада, яка слідкує за його працею і яка у важку хвилину готова його підтримати. Цей моральний атут напевно має свою не меншу вартість, як стипендія чи одноразова допомога.

Анатоль КУРДИДИК.

Кожен українець (ка), де б він не був на чужині, виконує свій національний обов'язок і сплачує щорічну національну вкладку до Крайового Українського Допомогового Комітету.

»Україна« буде виходити знову

Року 1882, себто 66 років тому, з приватної ініціятиви і на приватні кошти священика Теофіла Лебединцева була започатковано видання українського історичного часопису „Кієвская Старина". За ідеєю основоположників він був органом наукового українознавства. Це було продовження ідеї Т. Шевченка та А. Жемчужнікова про видання збірників з історії, етнографії та літератури старої України. Навколо редакції журналу „Кієвская Старина" об'єдналися найкращі наукові сили України—В. Антонович, Ів. Франко, О. Лазаревський та інші. Журнал виходив понад 25 років, створивши цілу українознавчу бібліотеку більш як в 300 томів.

Під тиском московської реакції журнал мусів припинити свою діяльність.

Року 1904 після революції у Росії проф. Михайло Грушевський з великим трудом поновив видання наукового журналу старої громади, але вже під назвою „Україна". Журнал виходив лише пару років і був знову залушений царською реакцією.

Після повернення свого на Україну року 1923-го академ. М. С. Грушевський знову відродив видання журналу „Україна"; він боровся з неймовірними перешкодами, що йому чинили большевики—вороги української культури—і все ж, доки міг, випускав часопис.

Видання обірвалось у зв'язку з арештом і засланням акад. Грушевського.

Ім'я нашого великого історика і його ідеї тепер переслідуються в межах московської большевії та на так званій „радянській" Україні.

Конференція керівних членів УВАН 24-го лютого винесла постанову продовжити національну справу, розпочату українською старою громадою, за яку так піклувався наш великий історик—відновити видавання журналу „Україна" як органу історичної групи УВАН.

Пропозиції про допомогу цьому виданню треба надсилати на адресу Товариства Прихильників УВАН: Авґсбурґ, Сомме-Казерне. бльок IV. кімната 77.

Інспектор Б. СОПИНСЬКИЙ.

ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ОФТАЛМОЛОГ

(З нагоди 30-річчя лікарської і наукової діяльности проф. В. П. Покровського)

Людина прожила 26 років і ніколи не бачила світу Божого. Вона чула, що існують різноманітні барви, що квіти славляться не лише тим, що вони пахнуть, а й тим, що вони мають найхимерніші привабливі кольори, що сонце, крім тепла, ласкає людей своїм чарівним промінням. Але сліпій від народження людині не можна було уявити всієї величі того, про що їй розповідали зрячі. Та ось їй порадили звернутись до лікаря, який „творить чудеса" — сліпих робить видющими. І вона, ця сліпа людина, послухалась: надія була малоймовірна, але непоборно принадлива.

Сліпа людина не бачила лікаря - „чудотворця". Вона лише відчула його теплу руку, почула його ласкавий і впевнений голос. Після короткої розмови вона повірила лікареві і без вагання погодилась довірити йому оперування власних очей.

Минали дні і тижні до болю хвилюючого чекання. Але всьому буває кінець: Настав той довгожданий день, коли лікар зняв пов'язку. І людина, немов божевільна, закричала від радости, від такої радости, яку доводиться переживати лише одиницям із сотень тисяч: людина отримала почуття, яке не було їй властиве 26 років!

Інший випадок.

Людина прожила 94 роки. Вона кохалась у барвах рослинного світу, зачаровувалась бездонно синім небом, любувалась світанком і вечірніми сутінками; за допомогою зору вона набула знання, бачила людське щастя і горе, вникла в писання Боже і присвятила своє життя тому, щоб сіяти зерна істини Господньої серед свого народу. Але ось вона захворіла на невмолиму атаракту. Було ясно, що цей старець Божий осліпне і не зможе так успішно виконувати свою корисну місію. Важко передати розмір того горя, що його переживає людина, яка втрачає зір. Але можна зрозуміти, що це таке горе, перед яким бліднуть безліч нещасть, що їх може спіткати людина на своєму життьовому шляху. Що б вона могла віддати тому, хто б повернув їй зір? Навіть той, хто безпосередньо не відчував цього горя, може не вагаючись відповісти: все. І ось — така людина найшлася: вона повернула зір 94-річному старцеві і зажадала звичайного українського „Спаси Біг".

Ще один випадок.

Молодий український поет, отруївшись метиловим спиртом, осліп. Справжня людська трагедія: той, для кого читання, кіно, театр, спостереження потрібні як повітря, позбавлений цієї можливости. Поет у відчаї. У перспективі — вічна тьма. Та найшовся „спаситель", який повернув йому зір, і поет знову може читати, знову пише вірші, які тепер друкують в українській пресі.

Цей „спаситель", лікар — „чудотворець" є професор Володимир Петрович Покровський — головний лікар офтальмологічного відділу лікарні табору ім. Лисенка в Ганновері.

Свою лікарську практику В. П. Покровський розпочав ще під час першої світової війни, як звичайний військовий лікар-хірург, тількищо закінчивши Військово-Медичну Академію. Але події на фронті, особливо вжиття отруйних речовин, примусили молодого лікаря міняти свій фах. З'явилося багато сліпих і хворих на очі, а лікарів-окулістів було надзвичайно мало. І Володимир Петрович зацікавлюється офтальмологією, наукою про лікування очей. Студіюючи тодішню літературу в цій ділянці медицини й одночасно лікуючи хворих на очі, він побачив, які важливі і надзвичайно відповідальні завдання стоять перед цією наукою. Після кількарічної практики він приходить до висновку, що величезна кількість сліпих втрачає зір у наслідок пошкодження рогівки, маючи решту апарату цілком здоровою. Перед ученими-офтальмологами стояла складна проблема: розв'язати питання заміни, або, як кажуть лікарі, трансплантації рогівки. У той час цим питанням особливо настирливо працювали австрійські учені, проф. Ельшніх і д-р Фоссіус, хоч їм так і не довелося досягти в цій галузі практичних наслідків.

І ось молодий лікар-українець відважується взятись за розв'язання цієї складної проблеми. Починаються роки тяжкої праці, величезної дослідницької роботи. І, на щастя, Володимир Петрович зустрівся із славнозвісним одеським лікарем-офтальмологом Філатовим, який уперше в історії людства розпочав клінічне перенесення рогівки хворим з очей трупів. Час спільної праці з д-ром Філатовим, цим велетнем новітньої офтальмології, дав надзвичайно багато В. П. Покровському. Він досяг того, про що мріяв: сліпих людей робити зрячими.

Але проф. Покровський належить до категорії тих учених, які не обмежуються одною ділянкою, не зупиняються на досягнутому. В Україні, особливо під час і після величезного голоду 1921 року, надзвичайно поширилася хвороба гемерологія (куряча сліпота). Наука не була в стані успішно боротися з нею. Володимир Петрович зацікавився цією хворобою. Після довгих досліджень він робить висновок, що причину цієї хвороби потрібно шукати не в самому зоровому апараті, а в крові хворого. І зробивши мікрохемічну аналізу крови біля 2000 хворих, проф. Покровський вияснив, що причиною гемерології є недостатня кількість у крові лецитини. Наслідки цих досліджень проф. Покровський виклав у своїй праці „Коливання товщів у крові людини".

Трахома — один із найстрашніших ворогів людського зору. У більшості випадків саме ця хвороба або її наслідки спричинюють сліпоту. Вченим удалося дізнатись, що трахома з'являється в наслідок інтоксикаційної атрофії зорового нерву. Але як успішно боротися з цим лихом? Щоб відшукати відповідь на це питання, Володимир Петрович довго, з властивою йому наполегливістю, досліджує трахому. І йому пощастило досягти і в цій ділянці значних успіхів, попередивши в цьому відношенні навіть модерну німецьку медицину. А тому й не дивно, що проф. Покровський повертає зір таким хворим, яким німецькі лікарі сказали: „На своєму зорові поставте хрест".

Частково про свої засоби лікування трахоми проф. Покровський розповідає в своїй науковій праці „Пластичні операції очей при наслідках трахоми". Взагалі ж методи лікування трахоми, що ними користується проф, Покровський, мусять стати об'єктом фахового вивчення.

Проф. Покровський написав біля 30 наукових праць. Можна було б подумати, що він належить до категорії „кабінетних" учених. Але це зовсім не так. Володимир Петрович ніколи не відривався від життя свого народу, постійно цікавився насущними потребами, пристосовуючи свою наукову діяльність до практичних вимог життя.

Під час другої війни поширилися випадки осліплення в наслідок отруєння метиловим спиртом. Траплялось це найчастіше серед „остівців". Німецькі лікарі відмовлялися лікувати сліпих „унтерменшів". Проф. Покровський зрозумів горе цих нещасних людей і не тільки взявся лікувати їх, але й відшукав методи лікування, які дають надзвичайно позитивні наслідки. А в яких умовах доводилося це робити? Часто не було навіть де прокип'ятити шприца. Нерідко доводилося переривати операцію і разом з пацієнтом іти до бомбосховища.

Після війни, як тільки створились перші табори українських скитальців, проф. В. П. Покровський знову стоїть на чатах людського здоров'я, невгомно лікуючи очі людей. І багато тисяч найшли порятунок у Володимира Петровича.

Нещодавно таборова газета „Новини" надрукувала листа Степана Лисяка який тепер працює в Англії. У цьому листі він сердечно дякує проф. Покровському за те, що цей повернув йому зір і дав таким чином можливість виїхати на працю, добре влаштуватись і тепер спокійно дивитись у своє майбутнє. Останнім часом майже в кожному числі „Новин" друкуються подібні листи-подяки від інших колишніх пацієнтів проф. Покровського. Усі вони в один голос запропонували гідно відзначити 30-річний ювілей лікарської й наукової діяльности проф. В. П. Покровського. Громадські організації і всі мешканці табору ім. Лисенка одностайно підтримують цю думку.

Ініціятиву ганноверських українців можна тільки вітати. Більше того, проф. В. П. Покровський заслужив того, щоб цей ювілей відзначили не тільки в таборі ім Лисенка, бож 30-річна діяльність цього видатного офтальмолога—гордість українського народу. Двадцять тисяч хворих, яким проф. Володимир Петрович дав можливість бачити світ Божий, такий підсумок, яким мало хто з лікарів може похвалитись.

Побажаємо йому ще багато років життя і плодотворної праці на користь і славу українського народу.

Панас ТАРАЩАНЕЦЬ

Четверта конференція ДП-преси в ІРО

На цій конференції обговорювано питання в основному правного характеру.

—Як уточнити статус ДП?

На це просте питання не найшлося вичерпуючої відповіді. Загальне означення, що існує в ІРО, охоплюється двома категоріями: 1. переміщені особи—Displaced Persons 2. втікачі Refugee. Це означення викладене в конституції ІРО, яка, як відомо, зовсім незнана для тих, чиї права вона визначає — для самих ДП. Шеф відділу інформації ДЕНЛІНҐЕР при цьому висловив побажання до журналістів, щоб вони спопуляризували конституцію ІРО в пресі.

На конференції повідомлено, що ІРО опрацьовує заяву до військової влади про поширення можливостей для пересування переміщених осіб, зокрема у випадках зносин з родинами, що перебувають у різних окупаційних зонах. Щодо можливости розпорошеним родинам зійтися докупи й перебувати в одній зоні, то ІРО готове допомогти в таких випадках, але переїзд на мешкання з однієї зони до другої лежить в компетенції військової влади. Покищо, навіть у випадках захворювання, а то й нагліших, лишаються великі труднощі переїзду через зональні кордони.

ІРО визнає потребу, нарешті, скодифікувати права ДП. Головна квартира почала вже працю в цій ділянці. Передбачається залучити до неї правників від кожної національної групи, навіть таким чином, що кожний з них опрацює один окремий розділ. Тепер в ІРО вивчають також статути національних груп, що виникло в з'вязку з питанням визнання національних груп серед ДП. Ця справа має великі труднощі міждержавного характеру. Відомо, що ІРО є організація, яка існує в системі Об'єднаних Націй, спирається на статут ОН. Визнання національних груп серед ДП тягне за собою визнання і тих, які є противниками деяких держав—членів ОН. В цьому й полягають основні труднощі цієї важливої для нас справи, що дискутується тепер у Женеві. До неї зводиться і проблема ширшої співпраці ІРО з національними групами ДП. Можна сподіватися, що дискусія закінчиться позитивним вирішенням.

ІРО має добрий намір якнайширше співпрацювати з ДП через представників окремих національних груп. В Женеві має відбутися конференція з представниками національних груп з метою взаємного пізнання і порозуміння. З американської зони матимуть змогу поїхати 14 осіб: 1. аґроном, 1 хірург 1 витеринар, 1 дентист, 1 дипломована медсестра, 1 адвокат, 1 професор, 1 науковець, 1 інженер електрик, 1 журналіст або письменник, 1 художник, 1 католицький священик, 1 купець з знанням закордонної торгівлі.

В питанні права ДП на володіння власністю була відповідь, що таке право вони можуть мати, як на рухоме, так і нерухоме майно, коли його визнано буде через німецький суд, до чого німецькі суди є правомочні. З цієї нагоди розпочато акцію правної допомоги ДП, в кожному таборі, де мешкає до 2 тис. осіб, буде урядувати правний консультант.

Щодо права ДП леґально провадити торгівлю, була відповідь, що таке право ДП можуть мати на підставі дозволу німецької влади. Заборона німцям вести торгілю з ДП трапилася ніби з непорозуміння. Тепер те розпорядження відкликано.

На конференції повідемлено, що ІРО змушене буде усунути з таборів ДП тих осіб, що прибули до американської зони після 21.4.47 р. Тими особами має зайнятися німецька влада. При усуненні з таборів буде взято на увагу, щоб виселювана особа не зазнала морального і матеріяльного погіршення. ІРО залишить у таборах тих, кому німецька влада відмовить в опікуванні. Розглянуто також інші питання.

П. М.

З листів до редакції

I

Високоповажний Пане Редакторе!

Дозвольте на сторінках Вашої газети дати місце цим моїм рядкам.

В минулому році український театр „Розвага" при ульмівському українському таборі виставив під час Шевченківських свят мою інсценізацію „Катерина", змонтовану точно за текстом Шевченкової поеми. В пристосуванні поеми „Катерина" до сцени натрапив я на чималі труднощі. Бажаючи всюди зберегти Шевченків текст, мені довелося в деяких місцях інсценізації для пов'язання акції і технічного монтажу ввести співзвучні місця з інших Шевченкових творів („Тополя", „Наймичка" тощо), щоб не тільки віддати ідею твору, а в рівній мірі зберегти й Шевченків вислів. Починаючи інсценізацію словами: **„Кохайтеся чорноброві, та не з москалями"**, я для пристосування Шевченкової поеми до теперішніх еміґраційних обставин, але зберігаючи повністю ідею Т. Шевченка, допустився лише одного перефразування, а саме, закінчив інсценізацію словами:

„Кохайтеся ж, чорноброві,
Та не з чужинцями..."

Ціль і виховне значення цієї інсценізації Шевченкової поеми на сьогоднішній день для українського дівоцтва, готового щохвилини виїхати в далекі чужі краї, після цього навіть для малої дитини стають зрозумілі.

Театр „Розвага" звернувся і в цьому році до мене за дозволом виставити інсценізацію. Але напередодні самих Шевченкових днів повідомив мене, що Культурно-Освітня Рада табору Н. Ульм заборонила йому виставу „Катерина". На доказ цього Управа театру прислала відпис умотивовань Культ.-Освітньої Ради.

Наводжу в деякім скороченні цей безсмертний документ:

„Доводжу до Вашого відома, що Культ.-Освітня Рада на своєму засіданні прийшла до висновку, що інсценізація „Катерина" не може бути зачислена до Таборових святкувань на честь великого пророка і поета України Т. Гр. Шевченка з таких міркувань:

„Таборовий глядач з вистави „Катерина" не набув переконання, що Шевченко дійсно великий національний поет і воїн за краще майбутнє України. „Катерина" — це історія покритки... Вистава не виховна, ані національно не освідомлююча, — противно: з огляду на її зміст, треба буде молоді до 16 років вступ на виставу заборонити".

Чи знав великий Т. Шевченко, що десь сто років по його смерті в якомусь Н. Ульмі знайдеться Культ.-Осв. Рада, яка його безсмертну „Катерину" визнає за „невиховну" і „національно не освідомлюючу"? Чи передбачав „великий пророк України" (як його називає К.-Осв. Рада), що, дивлячись на його „Катерину" на сцені, таборовий глядач (а може тільки К.-Осв. Рада?) „набуває" сумніву, чи справді він є великим національним поетом і „воїном за краще майбутнє України?"

Поема „Катерина" — в очах таборової ульмівської К.-Осв. Ради— — це лише історія покритки, не більше, на яку „непристойно" дивитися дівчаткам до 16 років. А от Т. Шевченко думав зовсім навпаки і саме цим молоденьким дівчатам присвятив свою „Катерину". Кохайтеся, мовляв, любітеся — тільки не з тими, що можуть завести вас на слизьке і занапастити вас! Через те саме може упродовж останніх сто років сотки мільйонів українських матерей вивчали напам'ять „Катерину" і при кожній нагоді деклямували її своїм молоденьким донечкам, в тому й тим, яких так дбайливо оберігає від гріха ульмівська К.-Осв. Рада.

На всякий випадок, дослідникам впливів Шевченкових творів на „широкі маси" на еміґрації цей безсмертний, єдиний у своєму роді документ дещо докине до їх досвіду і спостережень.

Прошу прийняти вислови моєї найкращої пошани.

Федір ДУДКО.

II

Мій син мешкає в таборі Wiesbaden-Kastel і студіює музику в німецькій консерваторії. Музика є його одиноким призванням, до якого він з замилуванням приготовляється від дитинства. На перешкоді до закінчення студій — брак фортеп'яну. В таборі є фортеп'ян, що його вживають діти й старші для розваги, здебільшого не використаний, а таборова управа не хоче відступити його студентові на кілька годин денно для проведення потрібних вправ. Ніякі старання на протязі 2 років не увінчались успіхом. Треба було відмовляти собі в харчах з найменших рацій, щоб оплатити фортеп'ян поза табором. Нарешті німецька консерваторія звернулася до укр. табору з листом, але й це не дало потрібних наслідків. Як виглядає українська громада табору Wiesbaden в очах чужинців? Як виглядає допомога студентству?

Роман ЛЕСИК.

З А Я В А

В газеті „Час" з 29 лютого ц. р. було вміщено заяву делеґації Союзу Гетьманців-Державників, без зазначення прізвищ, під заголовком „До комісії по створенню українського державного центру". В цій заяві, між іншим, названо мене головою цієї комісії. У зв'язку з цим в інтересах правильного поінформумання нашого громадянства, мушу заявити:

1. Мені невідомо про існування у нас на еміґрації якоїсь комісії „по створенню українського державного центру", а тому ні я, ні хтось інший, очевидна річ, не міг і не може бути головою такої комісії.

2. Як відомо, за межами України існує традиційний державний центр Української Народньої Республіки, і було б дивним, якби наше громадянство займалося справою створення якогось ніби нового українського державного центру.

3. Серед нашого громадянства вже не один рік провадиться консолідаційна акція для об'єднання наших розпорошених національних сил. Але ця акція, як загально відомо, не має ніяких завдань творити якийсь новий „державний центр".

4. Можна сумніватися, чи справді Управа СГД дала зазначений комунікат для вміщення в пресі, бо в разі вміщення листа, зверненого на особисту адресу, члени Управи СГД, очевидно, скріпили б його своїми підписами, щоб громадянство знало, хто саме відповідає за зміст і опублікування цього комунікату.

І. МАЗЕПА.

Оголошення

Повітове Представництво Української Еміґрації на повіт Діллінґен просить всіх українців, які живуть на приватках, зареєструватися у власному інтересі, в Повітовому Представництві У. Е. в Діллінґені (Люітпольдказерне).

426—1 **Комендант табору.**

Дня 23 березня 1948 р. о год. 10-ій ранку відбудеться в таборі Соммеказерне в Авґсбурзі конференція керманичів організацій праці і господарства ПУЕ.

В програмі конференції: обговорення дійсного стану і пляну праці на майбутнє.

Відділ ОПГ — ЦПУЕ.
427 - 1

Інститут Живих Мов в Авґсбурзі оголошує набір курсантів на позаочне навчання англійської і німецької мов. По інформації звертатися на адресу: Фремдшпрахінститут Авґсбурґ, Соммеказерне, бл. 14-77. 422—1

Ново-ульмівська Українська Православна Парафія запрошує диригента церковного хору. Умови за згодою.

Звертатися до Голови Парафії.
413—2

Читайте, передплачуйте і поширюйте одинокий журнал української молоді „АВАНҐАРД". Вже вийшло 8-е число Умови передплати:

квартально — 9 НМ
піврічно — 18 „
річно — 36 „

Ціна одного примірника 3 НМ.

Замовлення надсилати на адресу, Verlag „Awangard", Augsburg Somme-Kaserne, Bl. I/16. 374—2

Видавнича Спілка
„УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ"
РЕДАҐУЄ КОЛЕҐІЯ.
Головний редактор Ів. БАГРЯНИЙ.

Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи, а з приводу невміщених дописів листується лише в особливих випадках. — Дописи і листи в справах редакційних адресувати не окремим редакторам, а Редакції:

Redaktion «Ukrainski Wisti»
Neu-Ulm, Ludwigstraße 10.

Редактори приймають особисто в українському таборі Н. Ульму — Бльок „А" від 8—12 год. щоденно, крім суботи.

Autorized by European Command Civil Affairs Division APO 757 — AG 383.7 — GEC - AGO — 11. März 1948

Druck: Ukrainische Zeitung Neu-Ulm, Ludwigstraße 10.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ
München, Dachauerstraße 9/1
має понад 1000 примірників таких книжок:

1. Циганськими дорогами — І. Керницького	5.—	НМ
2. Підстави нашого відродження — І. Мазепи	8.—	„
3. ХОРС — літер.-мист. журнал ч. 1.	10.—	„
4. МУР — журнал. част. І. II. по 12.— і III	10.—	„
5. МУР — альманах ч. І.	12.—	„
6. Поет — поема Т. Осьмачки	14.—	„
7. Поділля — П. Павловича	5.—	„
8. В житах — Г. Косинки	5.—	„
9. Син Закарпаття — Степового	3.	„
10. Щедрість — збірка поезій Б. Нижанківського	3.50	„
11. Полум'яна земля — поезії П. Карпенка-Криниці	4.50	„
12. Терновий вінець — Лесі Українки	3.—	„
13. Семпер тіро — І. Франка	3.—	„
14. Дві поеми — Т. Шевченка	1.—	„
15. Баляди — Т. Шевченка	1.—	„
16. Чистота і правильність укр. літер. мови — П. Ковалева	3.—	„
17. Безособові речення — П. Ковалева	2.—	„
18. Поширений Катехизис для середн. шкіл архиєп. Михаїла	15.—	„
19. Практичні вправи з географії — Марієнка	10.—	„
20. Праця — основа життя — Ю. Земляна	2.	„
21. Дитяча абетка — Козбура	7.50	„
22. Дві кізочки, казочка для дітей Судомори-Коцюбинського	3.—	„
23. Ми є нагорода за труд хлібороба — казочка	5.—	„
24. Пригоди з автобусом	3.—	„
25. Паровий верблюд	5.—	„
26. Півник та курочка — Н. Забіли		
27. Гусеня — Н. Бурик	3.—	„
28. Діти, одгадайте	2.50	„
29. Нашим дітям — журнал ч. І.	4.—	„
30. Утікає дід Мороз	2.—	„
31. „Дитячі витинанки" — Паяцик і Зайчик	0.25	„
32. Визначні сини України — табльо	5.—	„
33. Образи Петлюри, більші	2.50	„
34. Портрети Петлюри, листівки	0.60	„
35. Карта України — Др. Кулицький	10.—	„
36. Великодні листівки	0.50 - 1.—	„

Крім того має на складі всі книжки, що з'явилися на еміґрації і є ще в продажі

ЗАМОВЛЕННЯ ВИКОНУЄ ЗА ПІСЛЯПЛАТОЮ

Новий каталог ч. 2. за 1948 р. безплатно

ХТО ХОЧЕ ВИЇХАТИ В ІНШУ КРАЇНУ?

Поради про виїзди за границю і про переселення до всіх держав і країн світу одержите, звернувшись на адресу:

Helmut Holzigel, Giessen (Hessen) Bismarckstrasse 32

412 4

В МЮНХЕНСЬКІЙ ТЕАТРАЛЬНІЙ »ШАВБУДЕ«

Дня **21** березня ц.р. (неділя) о год. 14.30

відбудеться вечір драми, сатири та гумору артиста-рецитатора

ПЕТРА ТИМОШЕНКА

Заздалегідь квитки можна набути в СХС, Дахауерштрасе 9/2, в день імпрези при касі театру „Шавбуде".

410—1 Ціна квитків 8 — 6 — 4 НМ.